

İmtihani Kazanma veya Kaybetme

Mütefekkir ve çalışkan, edebiyat öğretmeni manevi bir kardeşim vardı. Dindardı, ama namaz ona ağır geliyordu. Bazen de arayışa çıkıp Sartre'ı okuyordu. Yurt dışına çıkacağım; Fethullah Hoca Efendinin yüksek davasına hizmet edeceğim, diyordu. Sonra Erdoğan-Fethullah kavgası kızışınca ve milyonlar ya hapse veya açlığa mahkûm olunca, bana: "Hocam, bunda bir yanlışlık var. Eğer Allah olsaydı, mutlaka Fethullah'a yardım ederdi." dedi. Dünyanın bir imtihan için kurulduğunu tam anlamamıştı. Ve kendisini çok sevdiğim halde uzun bir dönem benden ilişkisini kesti. Bu Haziran-2023 ayında Düccane'ye verdiğim cevapları okuyunca, "Hocam, Düccane Cündioğlu haklı." dedi. Ben, galiba yazıları okumamışsın, yoksa öyle demezdin deyince; "Sen Allah'a inandığın için o bilgileri görüyorsun; ben inanmıyorum. Dolayısıyla Kur'an'dan çıkardığın o bilgileri göremiyorum." dedi. İşte bu münasebetle bu başlık altında bu kısa yazıyı kaleme almak ihtiyacını hissettim. Şöyle ki:

İmtihan kelimesi, altın, gümüş gibi madenleri ateşte kaynatıp, kül ve topraktan ayırıştırma demektir. Bu kökten gelen mihnet kelimesi ise, acı ve musibet ateşiyle insanların çok azap çekmesi manasına gelir. İmtihanın deyim manasının ise, iki aşaması var: **1) Kâinatın diyalektik yapısındaki zıtların birbiriyle savaşıması ile uzun bir evrim sonucunda halis varlık madeninin ortaya çıkması.** Kur'an bu safhaya sıcak-soğuk, gören-kör, tuzlu-tatlı, cennet-cehennem, gece-gündüz, karanlık-ışık gibi karşılaştırmalarla bizi gerçek diyalektiğe ve ilme alıştırıyor. **2) Bu birinci aşamanın zirvesi olarak, insanlık aleminin binler test edici faktörle, adeta her insanın bir kâinat kadar gelişmesi veya kaybetmesi şeklinde imtihan icra oluyor.** Bu her iki aşamada da Allah'ın yaratmasındaki amacı, sonsuz manaları, kemalatı (olgunlukları) ve güzellikleri elde etmesidir. Bu ikinci aşamadaki imtihanın Kur'an'daki ismi iptiladır. Yani insan bir çekirdektir, bir habbedir, muhabbetle ve belalarla ya filizlenip sonsuzluğu kazanıyor veya çürüyor. Kur'an'da imtihanı kazanmanın ismi fevzdır. Bu kelime, varlığın artırılması demektir. Kaybetmenin ise, ismi haybettir. Bu da hayal kırıklığını yaşamak demektir. Çünkü insan için hedeflenen sonsuzluk ancak hayal ile somutlaşır ve anlaşılır. (Haşir ve Şems sureleri).

Evet bu imtihan sonucu, insan başta hayal olmak üzere bütün duygularıyla sonsuzluğu ve ebediyeti arzuladığı gibi ya tanrı-insan denilen insan-ı kâmil olur, yokluğu ve çürümeyi yener veya sıradan bir hayvan olarak kalır. Hemen hatırlatalım: Mutlak yokluk yoktur. Ebediyete inanmazsa insan, sürekli idam ediliyormuş gibi varlığını hisseder. İnanıp da gereğini yapmazsa yeraltında hapsedilir. Yani yıldızlara çıkamaz. Keşif ehli (ilmi deyimle muhayyilesi açık olanlar) bunu ölümden sonra görüyorlar. Sümer ve Akad döneminde insanların üst korteksleri çok çalışmadığından, dolayısıyla bilinçdışı duyuları fazla çalıştığından; Ruh ya yıldızlara veya Hadese (yeraltı hapsine) gider demişler.

Ben imtihanı kazanmanın beş nedenini şöyle buldum.: 1) Riski yenecek şekilde akletmek; 2) Fikir ve düşünmek, 3) Kibir göstermemek; 4) Asrımız bilim asrı olduğundan, dil, fen ve özgürlükle altyapı elde etmek; 5) Varlık ve hayatın sonsuzluğunu görmekle kötülük ve musibetlerin hikmetini anlayıp ona göre yaşamak. İlk üçünü Kur'an'dan; son ikisini hayat mektebinden öğrendim.

1) İşte imtihanı kazanmanın en birinci anahtarı akıldır. Akıl hakkında *Kur'an'da* tam kırk kelime geçiyor. Biz sadece beş ayeti buraya alacağız. Çünkü sözü uzatmak akıl işi değildir. Akıl, etimolojik manasıyla: "Riski yenecek, önünü görecektir şekilde, bir konuda karar vermek" demektir. Dolayısıyla akıl beyinde bir cevher değildir. Üst korteks ile beraber, bilinçli ve riski yenecek bir şekilde karar vermektir.

İmam Ali'nin, ya varsa diye ibadet ediyorum, sözü asılsızdır. Tam aksine: "Perde-i gayb (metafizik alem) açılrsa imanım artmaz." diyen sözü ile çelişiyor. İşte bu akıllı eylem konusunda seçtiğim beş ayet:

a) *"Siz ey Yahudiler, siz kitap sahipleri olduğunuz halde, nasıl insanlara iyilik yapmayı emrediyorsunuz ve kendinizi unutuyorsunuz. Hiç mi akletmiyorsunuz?" (Bundaki çelişkiyi ve bunun ahiretteki sonucunu görmüyorsunuz.) (Bakara, 44)*

b) *"Biz Yusuf kıssasını Arapça olarak indirdik ki, hayatı, riski ve doğru kararlar vermeyi öğrenesiniz." (Yusuf Suresi, 3)*

Yusuf kıssasından yüzlerce mesaj alınır, ama en önemlisi, varlık ve hayatın anlamsız olmadığı, iyiliğin sonuçta daima üstün geldiğidir. İmtihani kaybetmenin en önemli sebeplerinden biri de dar düşüncede kalıp Yusuf'un kardeşleri gibi kıskançlık çukuruna düşmektir.

c) *"Ey Muhammed, imtihan için senden önce nice erleri nice köy ve kasabalara peygamber yaptık. Bu insanlar yeryüzünde gezmiyorlar mı ki, imtihanı kaybedenlerin akıbetini somut olarak da görsünler: (Maddi bakış). Ve asıl kazancın soyut olan ahiret yurdu olduğunu anlasınlar: (Manevi bakış). Artık ey insanlar bu imtihanı ve imtihanın asıl nedenlerinden olan soyut ve somut farkını anlamanın değerini akletmeyecek misiniz. ? (Yusuf Suresi,109)*

d) *"Kâinat, gül goncaları gibi yazılım dosyaları olarak (düzenli olarak) yaratılmıştır; sonsuzdur, Allah'ın somut varlığıdır... Dolayısıyla sonsuz olan Allah'ın izni (tetiklemesi) olmadan hiçbir can ölmez. Allah, bu sonsuz varlığı ve matematiksel tetiklemeyi akletmeyenlerin üzerine pis bir azap kılar." (Yunus, 100)*

Burada bu ayette iki cümlelin zahiren birbiriyle hiç alakası yokmuş gibi görünmesi bize bu meali verdirdi. Evet sonsuzluğu özellikle Allah'ın sonsuzluğunu anlamayanlar putperest sayılırlar. Ayette geçen rics ve ricz, maddi ve manevi pislik demektir. Kur'an'da başka yerde azaber-riczil-elim, acıklı ve pis bir azap diye geçiyor. (34/5) Azap indirir denmeyip azap kılar denmesi, o putperestlerin saf pislik olduğunu vurgulamak içindir.

e) *"Eğer onlara, atmosferden (semadan) kim suyu indiriyor, onunla ölümünden sonra yeryüzünü canlandırıyor, diye sorsan, onlar kesin olarak Allah diyecekler. Sen de ki: Hamd Allah'ındır. Fakat onların çoğu akletmiyor." (Ankebut ,63)*

Bu ayette beş nükte var. a) Kâinat içinde dünyayı ve atmosferi hayata elverişli yapmak sonsuz bir bilgi ve güç gerektirir. b) Bu sonsuzluktan dolayı, Deizm şeklinde de olsa insanlar bir Allah'ı kabul etmek zorunda kalıyor. c) Ayette geçen Hamd, sonsuz nimetler, gerçek olgunluk manasında olup bunların gerektirdiği sonsuzluk manasını veriyor. d) Ayet işari manasıyla diyor ki: Vahiy de manevi bir sudur, Semadan (metafizik alemden) geliyor. Onunla dünya diriliyor. Fakat imtihan gereği çokları riski yenemeyip kaybediyor. e) Bunun delili de ayetin ilk cümlesinin harfleri 57 (19*3) etmesidir. Kur'an'da somut varlık manasına gelen ve vahyin mahiyetini bildiren Kur'an ve Rahman isimlerinin 57 şer sefer geçtiğine bakar. Ayetin tamamı ise 83 harftir. Kadir suresinde vaadedilen seksen üç sene manevi hayata bakar. Ayetin numarası da Hz. Muhammed'in, maddi yaşının canlı bir vahiy olduğuna işaret ediyor.

2) İmtihani kazanmanın ikinci nedeni fikir yani derinlemesine düşüncedir. Akletmeden farkı: Akletme, basitten, sebepten ve aşağıdan başlayıp yukarıdaki sonuca varmaktır. Fikir ise yukarıdan ve sonuçtan yola çıkıp aşağıdaki sebebe varmaktır. Fikir etimolojik olarak: "Yeri kazıp, yerde saklı olan çekirdeği çıkarmak" demektir. Bu kökten Kur'an'da yine kırk kelime geçiyor. Biz sadece beşini buraya alacağız.

a) *"Senden içki ve kumarın içyüzünü soruyorlar. Sen vahiy dili ile de ki: Onlarda büyük zarar var. Ve insanlara fayda da var. Fakat zararı daha büyüktür. Ve senden malın insana faydası ve zararını da soruyorlar. Sen vahiy dili ile de ki: Fazlası zarardır. Fazlasını fakirlere vermelisiniz. İşte Allah, ayetlerini (mucizelerini) böyle açıklıyor. Umulur ki bunları derinlemesine incellersiniz, Dünyayı da ahireti de incellersiniz. (Ki ilmen Allah'ın haklılığını anlayasınız.) (Bakara, 219)*

Bu ayeti tam anlamak için şu beş nota dikkat etmek gerekir.1) Sure içi ayetlerin, ayet içi cümlelerin birbiriyle bağlantısını ve kelime seçiminin nüktelerini bilmeden Allah'ın maksadı anlaşılmaz. Zemahşeri, Cürcani ve Bediüzzaman bu konuda ısrarcıdır.

2) Qul kelimesi ancak vahiy ile veya sonradan fenni araştırma ile bilinecek meseleler için kullanılır. 3) Ayette geçen **ism** (peltek se ile): "Sonucunda mutlaka ağır bir zararın olacağı eylem" demektir. Bu da ancak derin araştırma ve tefekkür ile bilinebilir. 4) Kur'an'ın içki ve kumarın zararının daha büyük olduğunu 1400 yıl önceden haber veriyor. İnsanlık ancak çağımızda bunu anladı. 5) Ayet kelimesi hüküm ve mucize manasına gelir. Burada ise mucize manasındadır. Buna göre ayetin beş cümlesinin birbiriyle bağını anlarsanız, neden özetinde tefekküre yani araştırmaya yönlendirdiği anlaşılır. Evet bu ayette fıkhi bir hüküm yok, hiçbir alim içki ve kumara fetva vermez. Burada sadece araştırmaya, akıllı davranmaya yönelik tefekküre davet var.

Önemli bir Not: Ayet cümleler içi dizaynıyla diyor ki, fazla mal içki ve kumar gibi insanı sarhoş eder. Ve diyor ki: Eğer Sahabelerin çoğu bunu anlasaydı, fazla mal için Ali'ye karşı gelmekle imtihanlarını kaybetmezlerdi.

b) *“Sen vahiy dili ile de ki (kul): Ben demiyorum, Allah'ın metafizik hazineleri bendedir. Ben geleceği de bilmiyorum. Ben size insanlıktan çıkmış bir meleğim de demiyorum. Ben sadece bana gelen vahiylerle uyuyorum. Allah bu vahiy sayesinde kör ile görenin, iyilik ile kötülüğün zıtlığı gibi zıtlarla sizi imtihan ediyor. Artık bu imtihan ve peygamberliğin mahiyetini tefekkür etmeyecek misiniz? Araştırıp, müspet ilimlerinize bir ilave yapmayacak mısınız?”* (Enam, 50)

Evet fen ilimleri bu asırda çok geliştiler. Ama diyalektik çatışmanın ve bunu tetikleyen peygamberliğin mahiyetini henüz müspet olarak belgeleyemediler. Çünkü bunlar, çok derin iki konudurlar.

c) *“Onlar çok yakından tanıdıkları arkadaşları Muhammed Psikolojisini hiç tefekkür etmediler mi? Onda deliliğin olmadığını araştırmadılar mı? Onun açık bir uyarıcı olduğunu bilmediler mi?”* (Araf, 154)

d) *“Biz arıya vahyettik (kafasında program yazdık): Dağlardan ve ağaçlardan ve insanların kurduğu yüksek yerlerden (hayvanların eli ulaşmayacak şekilde) evler edin diye. Sonra her üründen ye. Ardında itaatkâr olarak Rabbinin kafanda çizdiği yolları takip et. İşte arının karnından renkleri çeşitli, insanlara şifa bir içecek çıkıyor. Bunda araştırıp düşünen bir millet için öğrenmeli (burayı anlayamadım) bir mucize var.”* (Nahl, 68-69)

İşte ilme teşvik eden, sayıları bini bulan bu gibi ayetler var, Kim demiş Kur'an ilim kitabı değil.

e) *“Allah'ın ayetlerinden biri de erkeğin geniyle insana eşler yaratılmasıdır. Ki eşler birbiriyle sükûnet bulsunlar. Ayrıca Allah, o eşler arasında sevgi ve şefkat koymuştur. İşte tefekkür eden bir millet için bu noktada birçok mucize vardır.”* (Rum, 21)

Demek fenlerin araştırmadığı daha nice noktalar vardır. Kur'an bin dört yüz yıl önceden araştırılmasını emrediyor. Demek Müslümanların bu kitabı bırakıp çelişkili rivayetler içinde boğulması asıl onları geri bırakmıştır. İmparatorluklarını saymıyorum. Çünkü o imparatorluklar ilmi yönden çok geri idiler.

3) İmtihani kazanmak yerine onu kaybetmenin birçok nedeni vardır. Kur'an en başta insanların kibrini gösterir. Ve bu konuda kırk ayet var. Biz yine sadece beşini buraya alacağız. Evet kibir matematiksel bir yanılgıdır, insanın sınırlı, ölümlü varlığını sonsuz Allah yerine koymasındır. Haliyle hayal kırıklığına uğramasıdır. İşte bu konudaki beş ayet:

a) *“Ben (hakkaniyet yasası ile iş gördüğüm için) hiçbir gerçeğe dayanmadan **kibirlenenleri**, mucizelerim üzerinden atlatacağım. Bunlar kibirlerinden dolayı ahmaklaştıkları için bütün mucizeleri dünya gözüyle görseler de onlara inanmayacaklardır. Bunlar akıl ve doğruluk (rüşd) yolunu görseler, onu yol edinmezler. Aldanma ve çukura düşme yolunu görseler, onu yol edinirler.*

Çünkü bunlar peşinen varlık ve hayatın absürt olmadığına dair hiçbir belge yoktur, dediler. Ve o belgelere karşı gaflette kaldılar. (Araf, 146)

b) *Bütün güçleriyle yemin ettiler ki, eğer kendilerine bir peygamber gelse Yahudi ve Hristiyanlardan daha dindar olacaklar diye... İmtihan gerçeğini ve Peygamberliğin mahiyetini bilmedikleri için onlara peygamber gelince nefretlerini artırmaktan başka hiçbir işe yaramadı. Çünkü onlar yeryüzünde kibir yaptılar. Ve (müspet bir iş ortaya koyamadıkları için) kötü tuzak kurup benliklerini tahribat şeklinde gösterdiler. İşte bu tahribat ancak onlara döner.*

Onlar hakkaniyet yasası gereği, imtihanı kaybeden eski kavimlerin başına gelenlerden başka bir şey bekleyemiyorlar. İyi bil ki: Bütün yasalar değişir, fakat bu imtihan sonucu hakkaniyeti yasası bedeline ne başka bir yasa olur. Ne de o yasada değişiklik olur. (Fatır, 42-43)

c) *“İnsanlardan öyleleri var ki, hiçbir ilmi veriye dayanmadan, sonsuzluk ve ebediyet yolu olan Allah’ın yolundan saptırmak ve o yolu alay konusu yapmak için boş ve eğlendirici sözler satın alır. Bunlara (bir şey üretmedikleri için fakirlik gibi) alçaltıcı bir azap vardır. Böylelere gerçeklerle yüzleşmeleri için ayetlerimiz okunduğunda, sanki hiç işitmemiş gibi, sanki kulağında ağırlık varmış gibi kibirlenerek arkasını döner kaçar. Böyleleri acıklı bir azap ile müjdele.” (Lokman, 6-7)*

d) *“Tanrınız birdir. Siz varlığın ve hayatın anlamlı olduğunu ancak bununla bilebilirsiniz. Çünkü Allah inancı olmazsa ebediyet ve ahiret inancı olmaz. Dolayısıyla böylelerin bilinç katmanları realite ve varlığı tanımaz. Döner, kibirle kendi benine tapar. Tek gerçeklik benim, diye tanrılık iddia eder. İşte varlığı ve hayatı absürt kılan bu tip insanlardır. Fakat önemi yok, çünkü Allah, gizli açık her şeyi biliyor. (Yani gereğini yapacaktır.) Hiç şüphesiz Allah müstebirleri (büyüklik peşinde koşanları) hiç sevmez. (Onları başarılı kılmaz.) (Nahl, 22-23)*

e) *“Ya Rabbi onları bağışlayasın diye, onları doğruya her davet ettiğimde, parmaklarını kulaklarına tıkadılar; elbiselerini başlarına geçirdiler. Doğru yola karşı direndiler de direndiler. Büyük bir kibirle büyüklük tasladılar. Bunun üzerine değersizlik tufanı her tarafı istila etti.” (Nuh, 7)*

4) İmtihanı kaybetmenin en bariz bir sebebi çağımızın yapısıdır. Eskiden insanlar dini gerçeklerin bilimsel yönünü bilmeseler de somut ahlak veya mucizeler ile imana geliyorlardı. Çağımızda bu kırıldı. Bu yetmezmiş gibi okumuş kesim için dinin bilimlerle çelişen on bin meselesi var. Ayrıca çağımız maddi bir asır olduğu için din ahlaka dönüşemiyor. Bu yetmezmiş gibi din konusunda cahil bırakılan hocalar binlerce hurafe anlatıyor. Dolayısıyla çağımızda inanmayanlar sorumlu olmuyor. Çünkü çağımız fetret devridir. Fetret devri, dini mesajın etkin olmadığı dönem demektir. İşte bu olumsuz yapıdan kurtulmak için, yani imtihanı kazanıp ebediyeti hak etmek için altyapı olarak okumuş kesim, kitap yazabilecek kadar, grameriyle, hermenötüğüyle, semantiğiyle dil bilmeli, Tıp amfisinde dersleri anlayacak kadar fen bilmeli ve aklını tarihi yorumların esaretinden kurtarmalıdır. Ancak bu durumda okumuş kesim, sorumlu olabilir.

Peki insanlar imtihana tabi olmazlarsa ne olur? Sıradan çocuklar gibi masum kalırlar. Ermişler, yani bir Buda, bir Tao, bir İsa, bir Musa, bir Muhammed olmazlar. Ama acı ve azap da görmezler. Onun için ben sekiz milyar insanı eşit görüyorum. İnananlarla inanmayanları ayırmıyorum. İnanmayan o mütefekkir edebiyatçı arkadaşımı yine eskisi gibi seviyorum.

Evet duru-görüşü (keşif ve muhayyilesi) açık olanlar ve ölüp de bir daha hayata geri dönenler, insanlığın yüzde doksan dokuzunu mutlu görüyor. Bu görüler, çağımızın sorumlu olmadığını gösteriyor. Yoksa peygamberlere karşı gelen Firavunlar ve Ebu Cehiller, elbette azap çekiyorlar. Hemen hatırlatalım: Onların çektiği azap da Nükleer veya Karbon-Hidrojen ateşi değil. Ama çektikleri büyük acılar, Peygamberlerin kalbinde (muhayyilesinde) öyle cehennem azabı olarak görüntüleniyor. Taha suresinde, Allah insanları caydırmak için biz o acıları böyle somut cehennem diye gösteriyoruz, diyor. (Taha, 113) Cehennem ve Cennet Kavramları makalemize bakabilirsiniz.

5) İmtihani kazanmanın en birinci sebebi başta sonsuzluk olmak üzere varlığın ve hayatın mahiyetini anlamaktır. Buna Tasavvuf, irfan diyor. Evet, ancak bu irfanla, insana imtihanı kaybettiren kötülük problemini anlarız, ancak bu halde kötülük krizini fırsata çeviririz. Kötülük problemi üzerine doyurucu bir tez yazan kızımın çalışmasına sunuş olarak şu pasajı iki ay önce yazdım. Aynen buraya alıyorum:

[Değerli Zehra kızım bu kısa ama doyurucu çalışmayı Marmara İlahiyat bitirme tezi olarak hazırladı. Risale-i Nur'dan yapılan alıntılarda önemli yardımlarım oldu. Bu problemin çözümü için tez yeterlidir. Sadece bu sene (2023) yeni bir şey öğrendik:

Kötülük, kaos ve ölüm denilen olay, aslında kötülük değildir. Onun da kendinde bir düzen olduğu, yeni bir düzen ve hayata ayak basmak üzere bir tetikleme ve emir aleminden bir buyruk olduğudur. Kaos denilen bu gerçekliğin yüksek derecede bir matematiği var olduğudur. Bu yüksek matematikte sonsuz ihtimaller içinden bir ihtimal var oluyor; ama hep o ihtimal tutuyor. Ekolojide, hayatta, özellikle DNA ve Beyin düzeninde bunu hep gözlemliyoruz. Aslında Bediüzzaman hayat, ölüm ve diriliş bahislerinde, sürekli olarak bu hakikati anlatmıştır. Fakat onun zamanında DNA ve Siberetik sistemler bilinmediğinden bu hakikat bir derece gizli kaldı. Yoksa o (makamı âli olsun) yaratmada, hayatta ve dirilişte esbap yoktur, diye bu sonsuz ihtimallerden bir ihtimal olan yasayı yaygın bir kanun olarak anlatmıştır. Burada iş yazılım tarzında olduğundan somut bir nedensellik olmasa da süreç söz konusudur. Zaten bir kudsi hadiste Allah, Sürece sövmeyin; ben sürecim, diye buyuruyor. Evet, bu problem, ancak ölüm-hayat, kaos-kozmos, dünya-ahiret, iyilik-kötülük ikileminde, dengesinde ve bir uzun süreçte çözülebilir.]

Son olarak bize imtihanı kazandıracak beş kilit kelimeyi burada özet olarak anlatmanın makamı gelmiştir, galiba. İşte:

İMAN: İman insanın kendisini güvene alması manasına gelir. Emniyet de bu kökten gelir. İman ölçüsü ise şu üç şeydir: Sonsuz bir Allah'a iman etmek, ebedi bir hayata iman etmek ve bunların gereği olarak yararlı pratiklerde bulunmak. (Bakara,62) Bu üçünün testi de o inanan insanın ne korkması ne de üzülmesidir.

RAHMET: Rahmet soyut bir şeyin somutlaşması demektir. Bu manasıyla yaratmak demek olur. Dolayısıyla başarı manasında da kullanılır. Allah rahmet etsin sözü, onun ruhuna uygun somut bir varlık hali nasip etsin demektir. Evet imtihanı kazanmanın bir anahtarı inancın somut yönü olan ibadetlerdir.

ADALET: Adalet denge demektir. Kim imtihanı vermek istiyorsa dengeden ayrılmamalı. Çünkü yaratma, denge demektir. Allah artı ve eksiye dengeleyince varlık ortaya çıkıyor. Sağlık, insanın yüzlerce hormon ve organlarının dengesi demektir. İslam dini, başta din-bilim dengesi olmak üzere her şeyde orta yolu tutturmak demektir. Denge, Hz. Muhammed'in Kur'an'dan sonra ikinci büyük mucizesidir. Dinin özü olan ahlak, ifrat -tefrit dengelemesidir.

KALİTE: Kalite kelimesinin açılımı bir şeyin sağlam ve estetik olmasıdır. Kur'an'daki ismi itkandır. Bunu elde etmenin yolu, ilgilenecek ve severek iş yapmaktır. Buna Arapçada inayet ve itina denilir. Mana da bu kökten gelir, çünkü yazar manaya yönelik çok ilgi gösterir.

CEHD: Cehd ve cihad gayret ve aktiflik demektir. Adam öldürme asla demek değildir. Evet imtihanı kaybetmenin bir sebebi de tembellik ve üşengeçliktir. İş başka zamana ve başka kişilere havale etmektir.

Bir Ek veya Altıncı Neden: İmtihanı kazanmada irade ve ihtiyarın (iyiyi isteme ve seçmenin) rolü:

İmtihanı kazanmanın en önemli bir püf noktası budur. Bu konuda çok kafa yoran Bediüzzaman Said Nursi'den, altı anahtar kavramı içeren bir vecizeyi açıklamasıyla buraya alıp sonra ona bir değerlendirme yazacağız. Şöyle ki:

Masum ekall (günahsız azınlık), günahkâr ekserin (çoğunluğun) musibetinden hissedâr olur. Zîrâ (çünkü) teklif (imtihandaki sorumluluk) nazarî (teorik) kalsa, ihtiyar (seçme özgürlüğü elde var) kalır; sırr-ı teklif (sorumluluk esprisi), hikmet-i ibtilâ (musibetin amacı) tahakkuk eder (gerçekleşir). Teklifde (imtihan sorumluluğunda) bedahet (tam açıklık) ve zâruret (zorunluluk) olsa, ıztırar olur (herkes mecburi inanır); hikmet-i teklif (imtihanın amacı) zâyî olur. Günahkârın muhterik hânesinde (yanan evinde) bir masum, bir dest-i gaybiyle (görünmez bir elle) masun kalsaydı (korunmuş olsaydı), meâdin-i ervahın (bিরer maden gibi olan ruhların) medar-ı tenmiye ve tezhibi (gelişme ve arınma aracı) olan imtisal-i evamir (ilahi emirleri uygulama) ve içtinab-ı nevâhî (yasaklarından kaçınma) ile elmaslaşmış "Ebubekir-i Sıddık"ın ruhu ve aksiyle (tersiyle) fahimleşmiş (kömürleşmiş) "Ebu Cehil"ın ruhundan temeyyüz edemezdi (ayrışamazdı.) (Hakikat Çekirdekleri-2)

Burada altı anahtar kavram var: 1) Sırr-ı teklif (geliştirici sorumluluk esprisi), 2) İmtihanın nazari kalması, (imtihanın teorik olup bedihi olmaması), 3) İhtiyar (seçme özgürlüğü), 4) Ruhların işletilecek birer maden olması, 5) İmtihanın iki amacı olan ruhların geliştirilmesi ve arındırılması için ibadet ve takva: (Kulluk yanında kötü şeylerden korunma), 6) Ruhların temeyyüzü (ayrışması.)

Bu altı kavram zihnimizi harika olarak zenginleştirmekle beraber sanki ikisi Kur'an'a uymuyor. Çünkü iyi ruh kötü ruh yok, hepsi akıl sağlığı olduktan sonra eşit fırsatlara sahipler. Ve bu yazıda ayetlerin anlattığı gibi ya gelişiyorlar veya çürüyorlar. Yani Allah herkese eşit fırsat veriyor. Sorular ağırsa, sorular sahibine gücü de zihni yeteneği de ona göre veriyor. Halkın tabiriyle ne kadar ekmek o kadar köfte. Evet Araf, 172-173. Ayet diyor ki, ana karnında sağlıklı bir dölleme olduktan sonra biz o zürriyetleri kendi nefislerine karşı şahit tutuyoruz. Hepsi de doğal bir dil ile bizim Rabliğimizi (geliştirici sahipliğimizi) kabul ediyorlar. Biz onları böyle şahit tutuyoruz ki, demesinler, biz müşrik babalarımız yüzünden putperest olduk.

Tin suresi de baştan sona kadar diyor ki: Biz bütün insanları en güzel kıvamda yarattık. İman ederek güzel işler yapmakla imtihanlarını kazananlar müstesna; diğerleri imtihanı kaybediyor. Esfel-i safiline: En dibe düşüyorlar. Yani toprak oluyorlar.

Bir İlave: İmtihanın Mantalitesi

İmtihanı kazanmaya yönelik güzel bir yazı kaleme almıştım. Altı açıdan imtihan gerçeğinin etrafında bir çerçeve çizmiştim. Ama imtihanı kazanma mantığını atlamışım. Hâlbuki bu mesele, Kur'an'da belki bin ayette anlatılır. İşte sadece En'am suresinden beş ayetin tefsir-mealini vermeye çalışacağım.

1) “Vahiy diliyle de ki: *Ben Rabbimden apaçık bir mesaj üzerindeyim. Ve siz onu yalanladınız. Acilen istediğiniz mucize göstermek benim elimde değildir. Mucize göndermek yetkisi sadece Allah'ın elindedir. Allah hak yasaları benimle sizin üzerinde uyguluyor. O, sorunları çözenlerin en iyisidir.*” (6/57)

Birkaç analiz:

a) Ayetin başındaki “De ki” ifadesi bütün Kur'an'da vahiy diliyle söyle demektir. De ki manasına gelen bu qul kelimesi vahiy sembolüdür. Ondan sonra gelen bilginin ancak vahiy ile bilinebilirliğinin ifadesidir. Nitekim ilk iki cümlesi, vahyin 23 yıllık durumunu ta ilk yıllardan bildiriyor. Ve de ki demek olan qul hariç o iki cümlelerin harflerinin toplamı 23'tür.

b) Ayette geçen ve apaçık bilgi manasına gelen **beyyine**, karşı tarafın sorumluluğunu gerektirecek kadar açık mesaj ve bilgi demektir. Bu sorumluluğu yerine getirmeyen, ehl-i kitap da olsa artık onun kendi dinine imanı makbul değildir. Çünkü altını altın bildikten sonra onu reddederse o elindeki altının altınlığını bilmiyor manasına gelir. O artık dindar değildir, sadece milliyetçidir. Beyyine suresine bakınız. Sure numarası 98'dir.

c) Ayet numarası 57'dir (19*3). Beyyine kelimesinin sayısal değeri 462 (19*24). Bu da sonsuzda bir ihtimal olan, Kur'an'ın 19 Mucizesini bildirir. 'Onu acilen istediğiniz şey benim elimde değildir' cümlesi de gizli "ye" ile beraber 19 harftir. 19 Mucizesinin ta vahyin ilk yıllarında olacağını bildiriyor.

2) *"Vahiy dili ile de ki: Eğer o acilen istediğiniz mucize benim imkânım ile olsaydı, ben hemen onu gerçekleştirirdim ve işiniz biterdi. Bu ise din ve imtihan dengesinin bozulmasıdır. Hiç şüphesiz Allah dengesizleri hiç sevmez. (Onları başarılı kılmaz.) (6/58)*

Birkaç Nükte: Bu 58. Ayet, baştaki **de ki** demek olan qul kelimesi hariç 57 harftir. (19*3= 57). Allah dengesizleri asla sevmez cümlesi de 19 harftir. Benimle sizin aranızdaki iş çözüldü cümlesinin sayısal değeri 1412 ediyor. (19*74=1412). Bu ise bu 19 Mucizesinin 1974'te bulunacağına ve yanlış yorumlandıktan 17 sene sonra yani hicri 1412 (1991'de) doğrusunun ortaya konacağına bakar. Evet, Allah zalimleri (dengesizleri) sevmez cümlesi, bu yanlış yorumlamaya da bakar. Kur'an'ın 19 Mucizesi için, academia.edu Sitesine bakabilirsiniz.

3) *"Gayb (metafizik) anahtarları O'nun (Allah'ın) yanındadır. Allah'tan başka hiç kimse onları bilmez. O karada ve denizdeki her şeyi bilir. Bir yaprak düşmez ki O, onu bilmesin. Toprağın altındaki karanlıkta da hiçbir hububat olmaz ki O, onu bilmesin. Yaş kuru (bütün zıtlar) ancak apaçık bir kitap (yazılım) içindedir." (6/59)*

Bu Ayetle İlgili Birkaç İncelik:

a) Bu ayetin tamamı 114 harftir (19*6). Kur'an'ın 114 suresinin, metafizik alemin anahtarları olduğunu bildirir.

b) Gerçekten metafizikteki sonsuz bilgi-işlemi bilmek için Allah gibi sonsuz olmak gerekir. Denizdeki ve karadaki canlıların da bilgi işlemi yine sonsuzdur, ama insan 19'un temsil ettiği Matematik ilmiyle onu bilebilir. Nitekim, O karadaki ve denizdekileri bilir cümlesi 19 harftir.

c) Yaprığın düşmesi de DNA'daki komut ile oluyor. Yani yine Allah'ın ilmi ile oluyor. Hububat da toprak altında ama Allah onların DNA'sını biliyor. Çünkü sonsuz varlık sisteminde dengelenen ve sonsuz bir yazılım (Kitab-ı Mübin) oluşturan her şey, o datalar arası bilgi ile oluyor.

d) Kitap (yazılım) kelimesi 423 ediyor (19*22). Bu değer ise yazılımın ikili 0-1 sistemine işaret ediyor. Mübin de 102 ediyor. Yine ikili sisteme bakıyor.

e) Yerin karanlıkları 2403 ediyor. Bu ise 19'un 126 katıdır. Bu da der ki: Dünyadan ışık gitse de hububat gibi toprak altında saklanan insanları Allah bilir, onları yine diriltir. Buradaki her iki sayının rakamlarının toplamı 9'dur. Bu ise 9'lu biyolojik devre ve dönemlere baktırır, binlerce diriliş numunesini hatırlatır.

4) *"Putperestler (Allah'a ortak koşanlar) var güçleriyle yemin ettiler ki eğer onlara bir mucize görünse ona kesinkes inanacaklar diye. Sen vahiy diliyle de ki: Mucizeler Allah'ın elindedirler. Nereden bileceksiniz? Mucize onlara görünse de onlar yine inanmayacaklardır." (6/109)*

Yani iman edip etmemek hak etmekle ilgilidir, Mucize sadece teşvik eder, imana getirmez.

5) “Allah mucizevi bir şekilde insanları yeryüzünü yönetecek yetenekte yaratmıştır. Ve imtihan etmek için onları sınıflar olarak derece derece yükseltmiştir. Bütün varlık yazılım olduğundan Allah için hesap görmek çok kolaydır. Ve o Allah aynı zamanda Gafur ve Rahimdir.” (6/165)

Komünizm sosyal sınıfları kaldırdı. Bu iş doğal olmadığı için Komünizm yok oldu. İslam ise, sosyal sınıfları kabul eder, ama üst sınıfı alt sınıflara şefkat ve merhamete davet eder, alt sınıfı da saygı ve hürmete davet eder. Yani İslam sosyal sınıfları kabul etmekle beraber, onların beslenmede eşit olmasını emreder. (16/71). Hülasa herkes bir çeşit imtihan içindedir.

25.08.2023

Bahaeddin Sağlam